

https://mandiner.hu/cikk/20201204_lelekmergezes_es_osztalytudat

Lélekmérgezés és „osztálytudat”

2020. december 4. 10:06

Pelle János

Miért volt érzéketlen az európai baloldal a két világháború között (valójában már előbb is) az antiszemitizmus iránt?

1937. augusztus másodikán, jóval az „első zsidótörvény” (1938:XV tc „A társadalmi és gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról”) előtt jelent meg Erdélyi József hírhedt verse, a Solymosi Eszter vére. Szálas Ferenc hetilapja, a Virradat közölte. Az újságból ekkor a szokásosnál nem kevesebb, mint tízezer példánnyal több kelt el, ami egyértelműen jelezte, hogy a poéta és kiadója eltalálta „a közönség ízlését”.

Erős Ferenc pszichológus szerint a költő célja a rituális gyilkosság legendájának „transzformációja” volt: a vérvád összekapcsolása a forradalmi retorikával és a szociális demagógiával. „A költemény erotikusan felizzó soraiban a kis libapásztorlány vére ’beh meleg’, de a költő fantáziájában a kiontott vér talán nem vész kárba, mert a ’szűzjuhocskából’ magyar anya lesz, a magyar feltámadás szülőanyja, már-már istenanya, ’árva népének’ anyja...”

Érdeemes felidézni, hogyan reagált rá a Népszava, az egyetlen korabeli napilap, mely azon nyomban „észrevette” a publikációt. Az írás szerzője, a zsidó származású Forgács Antal egy év múlva Franciaországba emigrált, de ott letartóztatták és deportálták, majd 1944-ben Auschwitzban meggyilkolták. A cikk címe: Nyílt levél Erdélyi Józsefhez, és 1937 augusztus ötödikén jelent meg.

Forgács mindenekelőtt nagyrabecsüléséről biztosította Erdélyit, akit költőként a példaképének tartott. „Haboztam, mert ama kevesek közé tartoztam, akik őszintén csodálják költészetét”, írta, és felidézte, hogy néhány hónapja méltatást írt róla. Majd így folytatta: „Uram! Elolvastam a Virradat augusztus 2-i számában a Solymosi Eszter vére című versét, amelyben felújítja a tiszzaeszlári vérvádat, megfellebbezi a bíróság ítéletét, s a ’kiontott ártatlan vérrel’ ’hajnalt fest a magyar égre’. Elolvastam a verset és sírni szerettem volna. Kitűnő költő, hová süllyed Ön? Milyen kétes mélységekből hallatja szavát? Erdélyi József a nép üres frázisokat harsogó elnyomói között? Erdélyi József a pogromra uszítók elvadult seregében?”

Figyelemre méltó, hogy a Népszava munkatársa mennyire félreértette a nyilasok elfojtott ösztönök mozgósító antiszemitizmusát: „A kis Tisza-parti falusi lány soha

ki nem folyt vérét azok kérték számon, akiknek érdekében állt, hogy az igazság elsikkadjon. Azért terjesztették tervszerűen ezt a szörnyű mesét, hogy közvélemény figyelmét eltereljék az ő bűneikről: az Ön szüleinek szörnyű nyomorúságáról, a földtől megfosztott magyar parasztságról, amelynek milliós tömegei épp a tisztaeszlári per idején kényszerültek Amerikába.”

Nem túlzás azt állítani, hogy a hagyományos, vérvádas előítéletekre épülő, „népi” antiszemitizmus a baloldali értelmiség „vakfoltja” volt

Európában, a harmincas és negyvenes években, és ez napjainkig érezhető. A magukat ebbe táborba soroló gondolkodók, így a szerencsétlen sorsú Forgács Antal is, saját „ideológiai paneljaikkal” magyarázták a radikális szélsőjobboldali mozgalmak és pártok, így a német nemzetiszocialisták és a magyar nyilasok zsidóellenes uszítását. „Szörnyű mesének”, „üres frázisnak” tartották a rituális gyilkosság vádját, és a belőle kisarjadó demagógiát, melynek célja, hogy elvonja a nép figyelmét a kapitalizmus bűneiről.

A szociáldemokraták és a kommunisták Marxot követve maguk is a kapitalizmussal, a tőkés rendszerrel, azon belül is a finánciókével azonosították a zsidóságot. A Komintern küldöttei VII. kongresszusukon, 1935 augusztusában, Sztálin jelenlétében fogadták el Dimitrov meghatározását: „A hatalmon levő fasizmus a fináncióke legreakciósabb, legsovínisztább, legimperialistább elemeinek nyílt terrorista diktatúrája.” A definícióból következik, hogy a kommunista pártok és a zsidóság között „antagonisztikus ellentét” áll fenn. De az antifaszista népfrontnak ezzel a problémával nem kell foglalkoznia, elég, ha a baloldal, mely a munkásságot és a parasztságot a saját, rendíthetetlen társadalmi bázisának tartotta, összefog a „haladó polgársággal” a fasizmus ellen. A népet alkotó osztályok elemi érdekeiket követve majd maguktól szembeszállnak „a pogromra uszítók elvakult seregével”, felismerik, hogy az uszító lélekmérgezés forrása az uralkodó osztály propagandája. Hiszen már August Bebel kijelentette 1893-ban, hogy az antiszemitizmus nem más, mint „a buták szocializmusa”.

A baloldal gondolkodói úgy vélték, hogy a tömeg előbb-utóbb öntudatra ébred,

rájön, hogy tudatosan félrevezetik a zsidókkal kapcsolatban, átlát majd az uszító porhintésen. Az „osztálytudat” fogalmáról a huszadik század napjainkban is értékelt marxista gondolkodója, Lukács György is elmélkedett. Történelem és osztálytudat című, 1923-ban megjelent tanulmánya a korabeli baloldali gondolkodás legmagasabb színvonalú állásfoglalása a kérdésben. Mai szemmel olvasva elképesztő a zsidó származású, de a holokausztra soha nem reflektáló filozófus dialektikus

bűvészkedése az osztályérdek és az osztálytudat fogalmával, amit teljesen átláthatatlanná tesz a társadalmi osztály pontosan soha nem definiált, marxista fogalma. Lukács feltételezi, hogy a kapitalizmus viszonyai között élő tömegek hosszú távon nem akarnak „eltárgyasult viszonyok” között élni, a „szabadság birodalmába” vágnak. De az emberek ábrándjainál erősebbek voltak az előítéleteik, és ha képzelődtek is forradalomról, azt a zsidók rovására képzelték el.

1937-ben, vagyis a Solymosi Eszter vére megjelenésének évében adták ki Erdei Ferenc Futóhomok című szociográfiáját. Ebben a következőket írja egy jelentős, a magyar történelemben fontos szerepet játszó városról: „Cegléd antiszemita. Csak németországi méretek alkalmasak annak a szigornak a felmérésére, mellyel itt a zsidókat kezelik. Nem nagy számú a zsidóság (3 %), de térfoglalása a kereskedelem és hitelvállalataiban, ügyvédek, orvosok soraiban jelentékeny. Nyílt utcán a legritkább eset, hogy nem zsidó zsidóval menjen végig. A városi képviselőtestületben állandó a kifakadás ellenük, s házak falain a legváltozatosabb zsidóellenes fölírások olvashatók nap nap után. Van nyilaskeresztes párt is, de az antiszemitizmus nem ezek által szított düh: általánosabb annál.”

Kétség sem fér hozzá, hogy ez a „zsidók elleni düh” mélyen gyökerezett a helyi társadalomban és komoly előzményei voltak. 1878 és 1887 között itt politizált Verhovay Gyula, előbb a Függetlenségi Párt, majd az Istóczy Győző féle Országos Antiszemita Párt képviselőjeként. A tisztaeszlári vérvádat terjesztő nézetei visszhangra találtak a helyi társadalomban, és a zsidóellenesség nem volt idegen az errefelé megszerveződő agrárszocialista mozgalomtól sem. 1919-től kezdve az ÉME (Ébredő Magyarok Egyesülete) tagjai sorozatosan inzultálták a ceglédi zsidókat, dr. Sárkány Gyula polgármester pedig a helyi pártok képviselőivel együtt nyíltan „fajvédő” alapra helyezkedett.

A gyakran zsidó származású liberális és baloldali gondolkodók a harmincas, de még a negyvenes években sem méltatták figyelemre a „kollektív tudatalattiba” beépült vérvádas zsidógyűlöletet. Mert ha elismerik, hogy az több mint „egyszerű butaság”, az megcáfolta volna a felvilágosodástól és a marxizmustól átvett teóriáikat az „eredendően jó természeti emberről”,

továbbá a munkások és parasztok „osztálytudatáról”.

Velük szemben az európai szélsőjobboldal, mindenekelőtt a német nemzetiszocialisták és magyar nyilasok felismerték, hogy a zsidók iránti idegenkedés, illetve a könnyen gyűlöletté alakítható előítéletek komoly és kiaknázható politikai tőkét jelentnek. Ezért nemcsak a másodlagos zsidó identitás megnyilvánulásait

(például a baloldali, illetve liberális eszméket megjelenítő, formabontó, „aberrált” művészi alkotásokat) támadták, hanem az elsődleges identitás, a zsidó vallás és a judaizmus hagyományos kultúrájának is hadat üzentek. Felélesztették fel a primitív, ősi előítéleteket és tudat alatti szorongásokból táplálkozó zsidógyűlöletet. Julius Streicher hetilapja, a Der Stürmer már 1934 májusában (!) megjelentette első Vérvád-különszámát (Ritualmord Nummer).

Címlapján késő középkori rajzot közölt arról, hogyan vették vérét a zsidók keresztény gyermekeknek. Figyelemre méltó, hogy míg a korabeli nyugat-európai és amerikai közvélemény egy része vitába szállt a nácikkal a művészeti progresszió védelmében, nem vette komolyan, „figyelemelrő propagandának” tekintette a nácik által felelevenített primitív, vérvádas antiszemitizmust, lebecsülte hatását a közvéleményre.

A nácik a holokauszt során tudatosan felhasználták, ugyanakkor korlátok közé szorították, „tudományos mezbe” öltöztették és átpolitizálták a tömegek atavisztikus zsidógyűlöletét.

Közben végig tisztában voltak a hagyományok erejével, a több nemzedékre visszanyúló előítéletek szívósságával, és táplálták őket. Ezt a célt szolgálta Helmut Schramm: Der Jüdische Ritualmord (A zsidó rituális gyilkosság) című „történelmi kutatása”. A szerző 1943-ban, a Theodor Fritsch Verlag által kiadott könyvében több mint 400 oldalon 475 (!) olyan ügyet sorolt fel, melyeket a nácik zsidó rituális gyilkosságként tartottak nyilván.

Joanna Tokarska-Bakir lengyel történésznő közli Vérlegendák című, Párizsban megjelent könyvében (Légendes du sang - Pour une anthropologie de l'antisemitisme chretien, Albin Michel, 2011, p. 15) Heinrich Himmler 1943 május 19-én kelt levelét Ernst Kaltenbrunnernek, a berlini rendőrség parancsnokának. Kitér belőle, hogy a náciknak ekkor még további terveik voltak a vérvád „hasznosítására”, elsősorban Kelet-Európában.

„Kedves Kaltenbrunner,

nagy mennyiséget rendeltem a Der Judische Ritualmord példányaiból, és a könyveket szétszattam az állomány Standartenführer rang alatti tagjai között... Nyomozni kell a rituális gyilkosság ügyében azon zsidók között, akiket még nem szállítottak el. Értesítsen minden felfedezett esetről. Több pert is előkészítünk az ebbe a kategóriába tartozó bűncselekményekről. Az olyan országokban, mint Románia, Magyarország vagy Bulgária, szakértőket kell megbízni a rituális gyilkosságok problémájának

vizsgálatával. Úgy gondolom, hogy a sajtó tudomására kell hozunk a rituális gyilkosságok eseteit, ami megkönnyíti majd a zsidók elszállítását ezekből az országokból.... Röviden úgy gondolom, hogy ha nagy ügyeket csinálunk a rituális gyilkosságokból, akkor különösen hatékonyá tehetjük az antiszemitizmust a propaganda közreműködésével angolul és talán oroszul.

Heil Hitler! Heinrich Himmler”

Himmler levele Magyarországon eddig nem ismert, fontos, dokumentum. Különösen az, ha összevetjük az 1943. október negyedikén és hatodikán Posenben (ma: Poznan) tartott, majd sokszorosított és terjesztett beszédével. (Az előbbit 92 SS tiszt, az utóbbit a megszállt területek kormányzati tisztviselői előtt tartotta.) A „birodalmi SS vezető” mindkettőben foglalkozott a még abban évben várhatóan megoldott „zsidókérdéssel”. Röviden méltatta azt az áldozatot, amit alárendeltjei, a tömeggyilkosságok elkövetői az „ügy” érdekében hoztak, de nem tért ki a vérvád központi jelentőségére a nácik antiszemita propagandájában. Viszont fél évvel azelőtt írt levelében

a rituális gyilkosságokról szóló híreket olyan eszköznek tartotta, melyek visszhangot kelthetnek angol és orosz nyelvterületen.

Továbbá felhasználhatók a romániai, magyarországi és bulgáriai zsidók ellen, elő lehet készíteni velük az „elszállításukat”.

Himmler levelének ismeretében figyelemre méltó, hogy Debrecenben 1943-ban megjelent Marschalkó Lajos nyilas újságíró Tiszaeszlár - a magyar fajvédelem hőskora című könyve, a Magyar Nemzeti Könyv- és Lapkiadó Rt. gondozásában. Magyarország német megszállása után állították fel a Zsidókérdéskutató Magyar Intézetet. Ez 1944 május 20-án, ötvenezer példányban dobta utcára a Harc című, förtelmesen uszító hetilapot, amit a pesti közönség elkapkodott. Az újság címlapján hozott egy először 1882-ben közölt nagyméretű gúnyrajzot, mely Solymosi Eszter „lesakterolását” ábrázolta. A ZSMI vezetője, Bosnyák Zoltán előzőleg kezdeményezte a Sztójay-kormány illetékeseinél, hogy a témát sürgősen filmesítsék meg. Kétség sem fér hozzá, hogy a Marschalkó könyve alapján készülő film terve már március 19-e előtt megszületett, talán német sugalmazásra. Patkós György és Dövényi Nagy Lajos megírta a Tiszaeszlár forgatókönyvét, szerződést is kötöttek a szereplőkkel, de a produkció a háborús események miatt nem készült el.

1944 tavaszára minden feltétel adott volt a magyar zsidóság megsemmisítéséhez. Hitler végrehajtotta utolsó sikeres villámháborúját, megszállta Magyarországot, és „Quisling-kormányt” juttatott hatalomra. A magyar középosztályon és a hivatalnoki

karon, látván, hogy szovjet hadsereg eléri a Kárpátokat, erkölcsi benuátság vett erőt. A magyar társadalmat pedig átította a zsidógyűlölet, melynek kialakulásában a „vérvádas” bűnbakképzésnek meghatározó tömeglélektani szerepe volt.

Hogy miért? Ezért:

Marx 1856-os írásából, amely a The New York Tribune-ban jelent meg, Az orosz kölcson cím alatt:

"Tudjuk, hogy minden zsarnok mögött ott áll a zsidó, mint minden pápa mögött egy jezsuita. A háborúk hasznossága, amelyet a kapitalisták felkorbácsolnak megszűnne, ha az nem a zsidók érdekében lenne, hogy az emberiség értékeit ellopják. A tény, hogy a zsidók olyan erősek lettek, hogy a világon folyó életet veszélyeztetik, készlet bennünket arra, hogy nyilvánosságra hozzuk szervezeteiket és céljaikat, hogy azok szaga felébreszthesse a világ munkásait, hogy harcoljanak e rákfene megsemmisítéséért."

Box Hill 2020. december 4. 13:11

2

@dr. Rezisztor Ignác minőségi ellenőr

Nem az számít, hogy te mit hiszel el Marxtól, hanem a nyugati baloldal.

"Az ipari burzsoázia veszélyeztetettnek látta érdekeit, a kispolgárság erkölcsileg megbotránkozott, a nép képzelete felháborodott, Párizst elárasztották a pamfletek - A Rothschild-dinasztia, A zsidók a korszak királyai, stb. - amelyekben a pénzügyi arisztokrácia uralmát többé vagy kevésbé szellemesen leplezték le és bélyegezték meg."

(Karl Marx: Osztályharcok Franciaországban 1848-1850.)

Box Hill 2020. december 4. 13:15

2

@MayorAnna

Egy Cambridge-i egyetemi docens, George Watson könyvének The Lost Literature of Socialism (A szocializmus elfeledett irodalma) címoldalán négy idézet van. Az egyik Hitlertől származik: How, as a socialist, can you not be an anti-Semite? Azaz: Mint szocialista, hogy lehet valaki nem antiszemita? (Cambridge, 1998)

Hitler pártjának a teljes neve természetesen: Nemzeti Szocialista Német Munkáspárt